

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติและเอกลักษณ์ของชาติไทย ภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อปวงชนชาวไทยเป็นอย่างมาก ในด้านที่เป็นเครื่องมือใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สืบเนื่องกันมาตั้งแต่อดีต นอกจากนั้นภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ อีกด้วย ดังนั้น การที่จะรักษาและส่งเสริมภาษาไทยให้คงอยู่ จำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างพื้นฐานที่ดีให้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้วิชาอื่นในชั้นสูงต่อไป หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้กำหนดวิชาภาษาไทยไว้ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) ในการสอนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องเน้นทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้สัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและทักษะทางภาษาอย่างเข้าใจในหลักเกณฑ์ มีความถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ดังที่จุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรภาษาไทย ข้อ 4 กล่าวว่า "ให้สามารถใช้ผลจากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลการโฆษณาชวนเชื่อใดๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2521)

การเขียนเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการเขียนเป็นการสื่อสารเพื่อให้ผู้อ่านได้ข้อมูล และเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน เอส สคริบเนอร์ และ เอ็ม โคล (S. Scribner and M. Cole, 1978) กล่าวว่า "การเขียนมีความสำคัญในชีวิตประจำวันมากเพราะการเขียนเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ต่างๆ นอกจากนี้ แฟรงค์ เจ แคนเจโล (Frank J. D'Anglelo, 1980) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า "การเขียนมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เช่น

การเขียนสัญญาต่างๆ ที่ต้องการความถูกต้องและชัดเจน การเขียนบันทึก การเขียนรายงาน การเขียนจดหมายธุรกิจ การเขียนจดหมายส่วนตัว รวมถึงการเขียนบทความหรือเรียงความ ในขณะเดียวกันทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุด" ดังที่ นางเยาว์ แข็งเพ็ญแห (2522) ผู้ทำวิจัยเรื่องลักษณะการเขียนผิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า "ในบรรดาทักษะวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนนั้น การเขียนนับว่ายากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุกธวัชศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2531) ที่ว่า "การเขียนทุกประเภทเป็นทักษะที่ค่อนข้างยาก เพราะการเขียนนั้นต้องอาศัยทั้งหลักวิชาและศิลปะ ผู้ที่จะเขียนได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิด ความรู้ในด้านการเขียนและในด้านอื่นๆ ประกอบกัน ต้องเป็นผู้ฟังมาก อ่านมาก และใช้เวลาในการฝึกฝนเป็นระยะเวลาอันพอสมควร โดยการหมั่นศึกษาตัวอย่างงานเขียนที่ดีประเภทต่างๆ และหมั่นฝึกฝนการเขียนความเรียงประเภทต่างๆด้วยตนเอง"

จากความคิดเห็นดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่า การเขียนเป็นทักษะการสื่อสารที่จะต้องบันทึกและถ่ายทอดภาษา เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจในความรู้และความคิดของผู้เขียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยปราศจากการช่วยเหลือจากผู้อื่น ประสิทธิภาพของงานเขียนจึงอยู่ที่ความสามารถทางความคิด และการใช้ภาษาของผู้เขียน และการที่ผู้เขียนจะใช้ภาษาสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การฝึกฝน และอาศัยพื้นฐานจากทักษะอื่นด้วย ดังที่ เจ บี ฮีทตัน (J.B. Heaton, 1975) กล่าวว่า "ผู้ที่จะมีความสามารถทางการเขียนได้จะต้องมีพื้นฐานในการฟัง การพูด และการอ่านมาก่อน" ทั้งนี้เพราะไม่ว่าการเขียนจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามถือเป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้น ต้องรู้จักคิดหาวิธีการแก้ปัญหา จัดเรียงลำดับความคิดหรือประสบการณ์ และถ่ายทอดข้อมูลออกมาเป็นตัวอักษร

ในปัจจุบัน การสอนการเขียนประสบปัญหาอย่างมาก กล่าวคือ นักเรียนไม่ชอบเรียนวิชานี้และความสามารถในการเขียนอยู่ในระดับต่ำกว่าชั้นที่เรียน ซึ่ง นางนุช ทองเนียม (2528) ได้กล่าวถึงปัญหาที่นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเขียน สรุปได้ว่า

ประการที่หนึ่ง คือ นักเรียนขาดทักษะการคิด เพราะนักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้รู้จักคิดให้แจ่มแจ้งในสิ่งต่างๆ เมื่อนักเรียนไม่สามารถคิดได้อย่างแจ่มแจ้ง นักเรียนก็

ไม่สามารถสื่อสารทั้งทางด้านการพูด และการเขียนได้อย่างแจ่มแจ้ง

ประการที่สอง คือ นักเรียนขาดการฝึกฝน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ประคอง สกษสาร และคณะ (2527) ที่พบว่า ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาสอนการเขียนความเรียง 1-3 คาบต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 42.4

ประการที่สาม คือ ครูผู้สอนเคร่งครัดการใช้ภาษามากเกินไป นักเรียนถูกจำกัดความคิด จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย และไม่อยากเขียน

ประการที่สี่ คือ ครูใช้วิธีการสอนที่ไม่น่าสนใจ โดยกำหนดเรื่องให้นักเรียนเขียน ในบางครั้งนักเรียนไม่มีความสนใจหรือความถนัดในเรื่องที่ครูกำหนดให้ จึงเป็นการสะกิด กั้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ประคอง สกษสาร และคณะ (2527) ที่พบว่าเทคนิคและวิธีการสอนการเขียนความเรียงที่ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาใช้อยู่ในระดับมากคือ ครูเตรียมหัวข้อหลายๆ หัวข้อแล้วให้นักเรียนเขียนตาม หัวข้อที่นักเรียนพอใจ

จากปัญหาต่างๆ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ในทักษะการเขียน นักเรียนจะต้องใช้ ความรู้และความสามารถหลายๆ ด้านผสมผสานกัน ต้องเป็นผู้ที่ฟังมาก อ่านมาก มีความสามารถในการคิด รู้จักลำดับความคิด และความรู้ที่มีอยู่ให้ต่อเนื่องอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีใช้ เป็นเรื่องง่าย และสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างงานเขียนของนักเรียน ดังนั้น ครูภาษาไทยจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะค้นหากลวิธีการสอนใหม่ๆ มาใช้ในการเรียน การสอนอันเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และแนวความคิดที่จะถ่ายทอดความคิดนั้นๆ ออกมาเป็นภาษาเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกับที่ตนต้องการ ด้วยเหตุที่ทักษะการเขียนต้องมีการสอน เพราะไม่สามารถเรียนรู้ได้เองตามธรรมชาติจากการอ่านหนังสือหรือการเขียน อย่างอิสระ การสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ทักษะการเขียน อีวซีซี และคณะ (Hughey et al, 1983)

ในองค์การสอนการเขียนนั้น ครูมักจะใช้วิธีการสอนแบบเน้นผลงาน ซึ่งมีพื้นฐาน ความเชื่อในทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาว่า การเรียนรู้ภาษาเกิดจากการฝึกฝนจนเป็นนิสัย ดังนั้น ในการสอนการเขียน ครูจึงจำเป็นต้องฝึกให้นักเรียนศึกษา เขียนแบบรูปแบบงานเขียน และเรียบเรียงเนื้อเรื่อง แต่เนื่องจากทักษะการเขียนเป็นทักษะส่งสารที่สำคัญมาก เพราะ

ผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกันโดยตรงในการสนทนาได้ จากความคิดและความต้องการในการพัฒนาการสอนการเขียนให้ดีขึ้น ในระยะต่อมามีนักวิจัยและครูผู้สอนได้วิจัยเพื่อค้นหาวิธีการสอนทักษะการเขียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิธีหนึ่งคือ การสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการ (Process Approach) โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า การเขียนนั้นเกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการและเป็นกระบวนการทางสติปัญญาและภาษา (Intellectual - Linguistic) เพราะในการสร้างงานเขียนนั้น ผู้เขียนต้องใช้ความสามารถทั้งทางด้านความคิด สติปัญญาและการใช้ภาษา วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการนี้ให้ความสำคัญกับกลวิธีการคิดค้นข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการเขียนสอนให้ผู้เรียนคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเขียน ตลอดจนผู้อ่านงานเขียนนั้น และเชื่อว่ากระบวนการเขียนมีลักษณะย้อนไปมา (recursive) และให้ความสำคัญต่อการตอบสนองต่องานเขียนในระหว่างกระบวนการเขียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็นข้อบกพร่องของตนพร้อมทั้งแก้ไขงานเขียนของตนให้ดีขึ้น ดังที่ ซาเมล (Zamel, 1982) ได้เสนอความเห็นที่ "ควรสอนวิธีการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดที่ชัดเจนสำหรับเสนอในงานเขียน สิ่งที่เน้นในการเขียนคือ เนื้อหาและการเรียบเรียง" ส่วน ฟรีดแมน (Freedman, 1987) เห็นว่า "จุดเน้นของการสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการคือ ขั้นตอนการเขียนที่ผู้เขียนใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อค้นหาความคิดหรือข้อมูลและวางแผนให้งานเขียนชัดเจน" จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการนี้มุ่งเน้นที่กระบวนการที่ผู้เขียนใช้ในการสร้างงานเขียน ดังที่ ดิกสัน และเนสเซล (Dixon and Nessel, 1983) ได้เสนอขั้นตอนการสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนเขียน (Prewriting) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความคิดและทบทวนความรู้ด้านภาษา กิจกรรมที่แนะนำ เช่น การอ่านเรื่องให้ฟังแล้วให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือกิจกรรมที่ให้คำสำคัญ (Key Words) แล้วให้ผู้เรียนคิดคำอื่นที่เกี่ยวกับคำดังกล่าวแล้วโยงแต่ละคำสร้างเป็นแผนภูมิแสดงการเรียบเรียงความคิดขึ้นมา

ขั้นที่ 2 เขียน (Writing) ผู้เขียนเขียนตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นที่ 1 งานที่ได้เป็นเพียงฉบับร่าง เพราะฉะนั้นยังไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับข้อผิดพลาดๆ

ขั้นที่ 3 ปรับปรุง (Revising) เป็นการปรับปรุงงานเขียนให้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ดังนั้นจึงไม่เน้นที่การแก้ไขผิดทางภาษา กิจกรรมในขั้นนี้เป็นการวิจารณ์งานเขียนโดยเพื่อนร่วมชั้นในฐานะเป็นผู้อ่าน คำวิจารณ์จะเป็นการเสนอความเห็นว่าเป็นงานเขียนตอบสนองวัตถุประสงค์และสื่อความหมายหรือไม่

ขั้นที่ 4 แก้ไข (Rewriting) เป็นขั้นที่ผู้เขียนแก้ไขงานเขียนตามคำแนะนำต่างๆ ที่ได้รับรวมทั้งการแก้ไขภาษาและกลไกการเขียน (Mechanic) เช่น การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น

การที่ผู้เขียนจะสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจได้ ผู้เขียนควรคำนึงถึงผู้อ่าน เพราะการที่รู้ว่าผู้อ่านคือใคร เป็นอย่างไร จะทำให้ผู้เขียนสามารถเลือกรูปแบบการเขียน และ ส่วนภาษาที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้เพราะงานเขียนเป็นวิถีทางการสื่อสารอย่างหนึ่ง ดังที่ จัตรา บุนนาค และคณะ (2529) ได้กล่าวไว้ว่า "ในการเขียนแต่ละครั้งนั้นผู้เขียนจะต้องวิเคราะห์ผู้อ่านและกาลเทศะ นอกจากนี้การสร้างงานเขียนที่ดี ผู้เขียนควรปรับปรุงงานเขียนของตนระหว่างการเขียน เนื่องจากการเขียนเป็นการสื่อสารจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน ผลงานการเขียนจึงควรเป็นข้อความที่สมบูรณ์ ถูกต้องและชัดเจน ไวท์ (White, 1981) ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขงานเขียนอาจทำได้โดยการทำเพื่อนร่วมชั้นของผู้เขียนอยู่ในวัยเดียวกัน เป็นผู้อ่านและได้เสนอความคิดเห็น การปรับปรุงแก้ไขงานเขียนเป็นการขัดเกลาความคิด และความถูกต้องหลังจากที่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนกับผู้อ่านแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการคิดกลับไปมาของผู้เขียน เพื่อแสวงหาสิ่งที่ต้องการและรูปแบบที่จะเสนออย่างมีประสิทธิภาพ และการได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองแล้วแก้ไขใหม่ ถือว่าเป็นการวัดผลด้วยตนเองทางหนึ่ง เมื่อสร้างงานเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว งานเขียนนั้นๆ ควรได้รับการประเมินผล เพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ผู้เขียนสามารถนำไปแก้ไขงานเขียนของตนในครั้งต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นการบ่งชี้ถึงคุณภาพของผลงาน และผลของการประเมินยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวผู้เขียนอีกด้วย ดังที่ กรรณิการ์ พวงเกษม (2531) ได้กล่าวไว้ว่า "การวัดและการประเมินผลงานเขียนทุกครั้ง ผู้เขียนจะทราบผล เพื่อจะได้ค้นหาการของตนเองแล้วปรับปรุงให้พัฒนาอื่นๆ ขึ้นไป"

จากงานวิจัยและความคิดเห็นต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ ดิกสัน และเนสเซล (Dixon and Nessel, 1983) มาพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทย โดยมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนเขียน (Prewriting) เป็นขั้นที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วางแผนและสร้างเนื้อหาที่จะเขียน ค้นคว้าและกลั่นกรองข้อมูล จัดลำดับความคิด วางโครงเรื่องโดยมีครูเป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่นักเรียน เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยาย ให้เพื่อนในห้องที่มีประสบการณ์เป็นผู้เล่า การอภิปราย การระดมสมอง เป็นต้น ในการรวบรวมความคิดนี้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความคิดที่หลากหลาย โดยขนานนามดึงข้อมูลความคิดและประสบการณ์เดิม (Schema) ต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่แล้วออกมาใช้ อันเป็นการขยายโลกทัศน์ของนักเรียนให้กว้างขวางออกไป และยังนำประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้มาเป็นวัตถุดิบหรือข้อมูลในการสร้างงานเขียนของตน

ขั้นที่ 2 ขั้นสื่อความหมาย (Communicating) ในขั้นนี้ครูจะสอนให้นักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ของการเขียน คำนึงถึงผู้อ่าน เพื่อเป็นแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล กำหนดรูปแบบการเขียน ส่วนวาทะและคำศัพท์ที่เหมาะสม ตลอดจนวางแผนว่าจะเสนอความคิดอย่างไร ทั้งนี้เพราะงานเขียนเป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นเขียน (Writing) นักเรียนเขียนความเรียงตามที่วางแผนไว้ในขั้นสื่อความหมาย และนำข้อมูลในขั้นก่อนเขียนมาใช้และสร้างให้เป็นงานเขียนที่เป็นเรื่องราวของตนเอง นักเรียนจะแสดงความคิดมากที่สุดและชัดเจนที่สุดในขั้นนี้ โดยทำงานเขียนที่ได้เป็นเพียงฉบับร่าง จะคำนึงถึงเนื้อหาที่จะเสนอเท่านั้น ยังไม่ต้องกังวลกับความถูกต้องในการใช้ภาษา ไวยากรณ์ และการสะกดคำ เพราะการกังวลถึงสิ่งเหล่านี้จะทำให้การเขียนไม่คล่องตัว และความคิดขาดตอน นักเรียนสามารถหยุดอ่านทบทวนขณะเขียนได้เพื่อนำแนวคิดใหม่เข้ามาเสนอ

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุง (Revising) ในขั้นนี้ให้นักเรียนให้เพื่อนในกลุ่ม (สำหรับงานกลุ่ม) หรือเพื่อนคนหนึ่งคนใดในชั้น (สำหรับงานเดี่ยว) ได้แสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์งานเขียนหลังจากที่นักเรียนได้อ่านงานเขียนให้เพื่อนฟัง เพื่อปรับปรุงแก้ไขงานเขียนโดยที่คำวิจารณ์ต่างๆ นั้นจะเป็นการเสนอความเห็นที่งานเขียนนั้นตอบสนองวัตถุประสงค์ และสื่อ

ความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ ตลอดจนการใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 5 ขั้นแก้ไข (Rewriting) นักเรียนปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของตนตามคำแนะนำ คำวิจารณ์หรือความเห็นต่างๆ ที่ได้รับในขั้นปรับปรุง รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา สำนวนภาษาและกลไกการเขียน เช่น การเขียนวันวรรคตอน การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น ตลอดจนอาจมีการวางโครงเรื่อง จัดเรียงข้อมูลใหม่ และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 6 ขั้นวิจารณ์ (Criticizing) เมื่อนักเรียนปรับปรุงแก้ไขงานเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้อ่านงานเขียนนั้นๆ ให้เพื่อนในชั้นฟังอีกทีแล้ว เพื่อให้เพื่อนๆ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งจะเป็นการเสนอความเห็นที่งานเขียนนั้นตอบสนองวัตถุประสงค์ และสื่อความหมายชัดเจนหรือไม่ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ การอ่านงานเขียนในขั้นนี้จะทำให้นักเรียนได้ฟังตัวอย่างงานเขียนที่ดีแต่ละรูปแบบ ได้ฟังแนวความคิดต่างๆ เพื่อนำไปใช้สร้างงานเขียนของตนในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผล (Evaluating) นักเรียนส่งงานเขียนที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ครูประเมินผล และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

กล่าวสรุปได้ว่า การสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดแนวคิด และประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสร้างงานเขียน เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นอย่างซับซ้อน ตั้งแต่การค้นหาข้อมูล การเชื่อมโยง การเรียบเรียง การพัฒนาความคิดใหม่ และอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วยในการถ่ายทอดงานเขียนที่สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะมุ่งเน้นความสำคัญในกระบวนการสร้าง พัฒนา เรียบเรียง จัดเกล้า และถ่ายทอดความคิดนั้นออกมา

ในการสอนการเขียน ครูควรให้นักเรียนฝึกใช้ทักษะการใช้ภาษา และรูปแบบการเขียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียนจนชำนาญ เพราะจะช่วยให้นักเรียนสามารถเขียนประโยค ข้อความที่ถูกต้อง และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน วิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ดังกล่าว คือ การนำตัวอย่างงานเขียนมาให้ นักเรียนได้ศึกษา

และวิจารณ์ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบการเขียน และการใช้ภาษา คริสตินา บี พอลสตัน (Christina B. Paulston, 1972) ได้กล่าวว่า "การศึกษาตัวอย่างงานเขียนเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักค้นหาข้อมูล ได้เรียนรู้ความสำคัญในการกำหนดแนวคิด วิธีเขียนและวิธีการเสนอข้อมูล" จะเห็นเมื่อนักเรียนอ่านตัวอย่างงานเขียน และผ่านการเรียนการสอนที่เป็นการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญๆ ในการเขียนแล้ว นักเรียนจะสามารถตัดสินใจวางแผนการเขียนและกำหนดวัตถุประสงค์ได้เอง ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น แลคสตอร์ม และคณะ (John Lackstorm et. al, 1973) ได้กล่าวถึงการสอนเขียนว่าควรเป็นการสอนตามหลักการวิทยาศาสตร์ โดยในการเรียบเรียงข้อความนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ และลักษณะรูปแบบงานเขียนชนิดต่างๆ ซึ่งการเลือกใช้ลักษณะงานเขียนที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน การใช้คำศัพท์ การใช้หลักภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งความรู้เหล่านี้นักเรียนจะได้รับจากการอ่านและศึกษาตัวอย่างเนื้อเรื่องที่ดีและไม่ดี ก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือเขียนงานเขียนของตนเอง จากการวิจัยของ สตีเฟน ดี คราเชน (Stephen D. Krashen, 1984) พบว่า ผู้เขียนที่ดีนั้นต้องมีความรู้ในกฎเกณฑ์การใช้ภาษา การใช้รูปแบบการเขียนต่างๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้นักเรียนจะได้รับจากการสอน และการวิเคราะห์ตัวอย่างงานเขียนที่ครูกำหนด และการสอนในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเขียนมากขึ้น เช่นเดียวกับ วิลเลียม เจ แวนด้า (William J. Vanda, 1982) ได้เสนอวิธีการสอนเขียนโดยใช้ตัวอย่างงานเขียนให้นักเรียนอ่าน โดยมีครูเป็นผู้อธิบายและเน้นถึงการเรียบเรียงข้อความที่มีความสัมพันธ์ทั้งเรื่อง และฝึกให้นักเรียนคำนึงถึงบทบาทของผู้อ่านโดยการอ่านและวิเคราะห์ตัวอย่างงานเขียนทั้งที่ดีและไม่ดี ตลอดจนฝึกตรวจทานข้อผิดพลาดตามแนวทางที่กำหนดให้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถผลิตงานเขียนที่สื่อความหมายชัดเจนขึ้น

จากงานวิจัยและความคิดเห็นต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการทดลองสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบวิจารณ์งานเขียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ ดิกสัน และเนสเซล (Dixon and Nessel, 1983) มาพัฒนาและปรับปรุงเป็นรูปแบบการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยโดยมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวิจารณ์ (Criticizing) ในขั้นนี้ครูจะนำงานเขียนของบุคคลต่างๆ ทั้งที่คิดและไม่ดีมาให้ให้นักเรียนอ่าน ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการเสนอข้อมูล รูปแบบการเขียน การใช้สำนวนภาษาและคำศัพท์ จากนั้นให้นักเรียนวิจารณ์งานเขียนที่ได้ อ่านหรือฟัง

ขั้นที่ 2 ขั้นแก้ไข (Rewriting) เมื่อนักเรียนศึกษาและทำความเข้าใจตลอดจน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานเขียนแล้ว ครูจะให้ให้นักเรียนช่วยกันแก้ไขส่วนที่บกพร่องที่ นักเรียนพบให้ดีขึ้นตามคำแนะนำ และความคิดเห็นของนักเรียนจนทุกคนพอใจ

ขั้นที่ 3 ขั้นก่อนเขียน (Prewriting) ในขั้นนี้นักเรียนจะค้นคว้าหาข้อมูลจาก กิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้ มีการสร้างเนื้อหา วางโครงเรื่อง และมีการนำเอาประสบการณ์ เดิม (Schema) ต่างๆ ที่นักเรียนมีอยู่ออกมาใช้ รวมทั้งประสบการณ์จากการศึกษาและ วิจารณ์ตัวอย่างงานเขียนในขั้นวิจารณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างงานเขียนของตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อความหมาย (Communicating) นักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ของการ เขียนโดยคำนึงถึงผู้อ่าน กำหนดรูปแบบการเขียน สำนวนภาษาและคำศัพท์ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียน (Writing) นักเรียนเขียนความเรียงตามที่ได้วางแผนไว้ใน ขั้นสื่อความหมาย โดยอาศัยข้อมูลในขั้นก่อนเขียนให้เป็นเรื่องราวของตนเอง ซึ่งงานเขียน ที่ได้เป็นเพียงฉบับร่าง จะคำนึงถึงเนื้อหาที่จะเสนอเท่านั้น ยังไม่ต้องกังวลกับความถูกต้อง ในการใช้ภาษา หลักภาษา และการเขียนสะกดคำ

ขั้นที่ 6 ขั้นปรับปรุง (Revising) ในขั้นนี้นักเรียนให้เพื่อนในกลุ่ม (สำหรับงาน กลุ่ม) หรือเพื่อนคนหนึ่งคนใดในชั้น (สำหรับงานเดี่ยว) ได้แสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ งานเขียนหลังจากที่นักเรียนอ่านงานเขียนให้เพื่อนฟังว่า งานเขียนที่ได้สามารถตอบสนอง วัตถุประสงค์และสื่อความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ หากพบข้อบกพร่อง ให้นักเรียนปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ และความคิดเห็นที่ได้รับจากเพื่อนๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินผล (Evaluating) นักเรียนส่งงานเขียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไข เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ครูประเมินผล และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

จากขั้นตอนดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบ วิจารณ์งานเขียนเป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียนศึกษา และทำความเข้าใจตัวอย่างงานเขียนทั้ง

ที่คและไม้คในด้านเนื้อหา วิธีการเสนอข้อมูล รูปแบบการเขียน การใช้สำนวนภาษาเพื่อให้นักเรียนได้แนวคิด และประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำไปผสมผสานกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน ซึ่งวิธีนี้จะมุ่งฝึกให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง อันจะทำให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์จากการเรียนรู้ ทำให้โลกทัศน์ ประสบการณ์ และความรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้น เมื่อนักเรียนศึกษาและทำความเข้าใจองค์ประกอบที่สำคัญในการเขียนดังกล่าวแล้ว นักเรียนจะนำความรู้ดังกล่าวไปใช้สร้างงานเขียนของตน

เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นวัยที่กำลังสนใจศึกษาหาความรู้ต่างๆ มีความสามารถทางการเขียนมาบ้างแล้ว ทั้งนี้เพราะผ่านการเรียนการสอนเขียนประเภทต่างๆ มาแล้วจากระดับประถมศึกษาปีที่ 1-5 อีกทั้งเป็นวัยที่มีความคิด จินตนาการ มีเหตุผลตลอดจนมีประสบการณ์ และแนวความคิดต่างๆ มากพอที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างงานเขียน นอกจากนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นชั้นสุดท้ายของนักเรียนที่จะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนบางคนอาจจะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่บางคนไม่มีโอกาสศึกษาต่อ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่น้ำจะฝึกให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการเขียนความเรียงภาษาไทยที่สามารถสื่อสารได้อย่างสัมฤทธิ์ผล รู้จักนำความรู้ด้านการเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานของการเรียนชั้นสูงต่อไป การสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ และแบบวิจารณ์งานเขียนจะเป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ และความคิดของนักเรียนตลอดจนช่วยส่งเสริมความสามารถในการเขียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถต่างกันระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบเน้นกระบวนการ กับแบบวิจารณ์งานเขียน

สมมติฐานของการวิจัย

ในปัจจุบัน การสอนการเขียนในระดับประถมศึกษาพัฒนาไปไม่มากเท่าที่ควร ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนที่ไม่น่าสนใจ มีความเคร่งครัดในการใช้ภาษา นักเรียนเองก็ขาดทักษะการคิดและการฝึกฝน จึงเป็นเหตุให้นักเรียนถูกจำกัดการคิดอย่างอิสระ และการแสดงออกทางด้านต่างๆ งานเขียนที่ได้จึงไม่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะการเขียนเป็นความสามารถในการใช้ความคิด สติปัญญาและภาษา จัดลำดับความรู้และความคิดที่มีอยู่ออกมาในรูปพลาสลิคซ์อักษรอย่างมีจุดมุ่งหมาย อันสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนเป็นพื้นฐานของการเรียนในระดับสูงต่อไป ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรเน้นการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่ และมีความกล้า อีกทั้งสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นออกมาในรูปของงานเขียนที่สื่อสารอย่างชัดเจนดังเช่นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

นิมพันธ์ เวสสะโกศล (2532) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนเขียนภาษาอังกฤษแบบเน้นกระบวนการสำหรับนักศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดลองหลังเรียนของกลุ่มที่สอนแบบเน้นกระบวนการสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีเดิมที่เน้นตัวงานเขียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมศรี ธรรมสารโสภณ (2534) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบเน้นกระบวนการและแบบเน้นผลงาน จากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบเน้นเนื้อหา ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 นอกจากนี้นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบเน้นกระบวนการยังมีความสามารถในการใช้องค์ประกอบของทักษะการเขียน ได้แก่ ด้านเนื้อหา การเรียบเรียงความคิด การใช้คำศัพท์ และการใช้ตัวสะกดและวรรคตอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบเน้นผลงานอีกด้วย

คอกซ์ และโจนส์ (Cox and Jones, 1989) ได้นำการสอนตามทฤษฎีกระบวนการเขียนมาใช้สอนกับนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา คือ โรงเรียน Tanglewood เมือง Fort Worth มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้น มีแรงจูงใจในการเขียนและมีความมั่นใจในการเขียนเพิ่มขึ้น

เคห์ (Keh, 1990) ได้นำการสอนตามทฤษฎีกระบวนการเขียนมาใช้สอนนักเรียนที่ Hong Kong Baptis College ประเทศฮ่องกง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษามีความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้น และมีแรงจูงใจในการเขียนเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าจากการสำรวจงานวิจัย และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องการเขียนนั้น ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการจะทำให้นักเรียนรู้จักค้นหาข้อมูล วางแผน การเขียน พัฒนาความคิด มีพัฒนาการทางด้านการเขียนเพิ่มขึ้น ส่วนการสอนการเขียนแบบวิจารณ์งานเขียน นักเรียนจะได้ศึกษาและเห็นตัวอย่างงานเขียนทั้งที่ดีและไม่ดี ตลอดจนแนวคิด รูปแบบการเขียน วิธีเสนอข้อมูล เพื่อนำไปใช้สร้างงานเขียนของตน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า

1. นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับสูง กลาง และต่ำ ที่ได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถทางการเขียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถทางการเขียนสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียนมีความสามารถทางการเขียนสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนจิตรลดา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ
40 คน

2. ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ครั้ง สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 1
ชั่วโมง ชั่วโมงละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเวลาในการทดลองกลุ่มละ 30 ชั่วโมง

3. หัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียง
ภาษาไทย จำนวน 1 ฉบับ

4. แผนการสอน ประกอบด้วย

4.1 แผนการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ
จำนวน 15 แผน (กำหนดสอนแผนละ 2 ชั่วโมง)

4.2 แผนการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน
จำนวน 15 แผน (กำหนดสอนแผนละ 2 ชั่วโมง)

5. ตัวแปรที่จะศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการตามแนว
คิดของคิกสันและเนสเซลล์ การสอนการเขียนแบบวิจารณ์งานเขียนตามแนวคิดของคิกสันและ
เนสเซลล์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทย
ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนภาษาไทยระดับสูง กลาง และต่ำ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการ
สอนตามแนวคิดของแคโรล เอ็น ดิกสัน และ ดีนีส เนสเซลล์ (Carol N. Dixon and
Denise Nessel, 1983) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักค้นหาข้อมูลต่างๆ จากกิจกรรมที่ครูเป็น
ผู้จัดขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นก่อนเขียน (Prewriting) ครูจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้
พัฒนาความคิด และสร้างข้อมูลที่หลากหลายจากประสบการณ์เดิมออกมาใช้ และนำประสพ

การผล่านั้นมาเป็นข้อมูลสำหรับเขียนความเรียง

2. **ขั้นสื่อความหมาย (Communicating)** นักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ของการเขียนเพื่อเป็นแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล กำหนดรูปแบบการเขียนและสำนวนภาษา

3. **ขั้นเขียน (Writing)** นักเรียนเขียนความเรียงฉบับร่างตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นสื่อความหมาย โดยนำข้อมูลในขั้นก่อนเขียนมาเขียนความเรียง ในขั้นนี้จะคำนึงถึงเนื้อหาที่จะเสนอเท่านั้น

4. **ขั้นปรับปรุง (Revising)** นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ความเรียงนั้นๆ ว่าสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ และสื่อความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ การใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไรบ้าง

5. **ขั้นแก้ไข (Rewriting)** นักเรียนแก้ไขความเรียงตามคำแนะนำของครูและเพื่อน

6. **ขั้นวิจารณ์ (Criticising)** นักเรียนอ่านความเรียงที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้เพื่อนฟัง เพื่อให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่

7. **ขั้นประเมินผล (Evaluating)** ครูประเมินผลความเรียงและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การสอนการเขียนแบบวิจารณ์งานเขียน หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนตามแนวคิดของแคโรล เอ็น ดิกสัน และดีนีส เนสเซล (Carol N. Dixon and Denise Nessel, 1983) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ตัวอย่างงานเขียนต่างๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นวิจารณ์ (Criticising)** นักเรียนศึกษาตัวอย่างงานเขียน ทำความเข้าใจและแสดงความคิดเห็นต่องานเขียนในด้านการนำเสนอข้อมูล รูปแบบการเขียน และการใช้สำนวนภาษา

2. **ขั้นแก้ไข (Rewriting)** นักเรียนช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่พบตามคำแนะนำ และความคิดเห็นของนักเรียนจนทุกคนพอใจ

3. **ขั้นก่อนเขียน (Prewriting)** นักเรียนค้นคว้าหาข้อมูลจากกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้โดยสร้างเนื้อหา วางโครงเรื่อง และนำประสบการณ์เดิมออกมาใช้ รวมทั้ง

ประสบการณ์จากการศึกษา และวิจารณ์ตัวอย่างงานเขียนในชั้นวิจารณ์มาเป็นข้อมูลสำหรับเขียนความเรียง

4. ขั้นสื่อความหมาย (Communicating) นักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ของการเขียน เพื่อเป็นแนวทางในการเรียบเรียงข้อมูล กำหนดรูปแบบการเขียนและสำนวนภาษา

5. ขั้นเขียน (Writing) นักเรียนเขียนความเรียงฉบับร่างตามที่ได้วางแผนไว้ในขั้นสื่อความหมาย โดยอาศัยข้อมูลในขั้นก่อนเขียน

6. ขั้นปรับปรุง (Revising) นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ความเรียงนั้นๆ ว่าสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ และสื่อความหมายได้ชัดเจนหรือไม่ การใช้สำนวนภาษาเป็นอย่างไรบ้าง

7. ขั้นประเมินผล (Evaluating) ครูประเมินผลความเรียงและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ความสามารถทางการเขียน หมายถึง การที่ผู้เขียนเขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึกของตนออกมาเป็นงานเขียนโดยใช้ภาษาสละสลวย ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะถ่ายทอดออกมา โดยนำเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถทางการเขียนของ เฮช แอล จาคอบส์ (H. L. Jacobs, 1981) มาพัฒนาเป็นเกณฑ์สำหรับตรวจหัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทย ดังนี้

1. เนื้อหา ได้แก่ ความรอบรู้ในเรื่องที่เขียน ความมีแก่นสาร การเขียนชซาบใจความได้อย่างสมบูรณ์ 5 คะแนน

2. การเรียบเรียงเรื่องราว ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อหาได้สมเหตุสมผล มีการใช้คำหรือวลีเชื่อมประโยคต่างๆ มีข้อความสนับสนุนความคิดได้อย่างชัดเจน และกะทัดรัด 5 คะแนน

3. การใช้ภาษา ได้แก่ การเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับใจความนั้นๆ โดยสามารถใช้คำได้อย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ การใช้โครงสร้างของประโยคได้ถูกต้อง โดยคำนึงถึงหน้าที่ของคำ 5 คะแนน

4. กลไกการเขียน ได้แก่ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกด

ค่าได้อย่างถูกต้อง

5 คะแนน

ความเรียง หมายถึง ข้อความที่ผู้เขียนเรียบเรียงขึ้นตามวัตถุประสงค์และลักษณะของการเขียนแต่ละประเภทเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจ โดยเลือกใช้ถ้อยคำ วลี และประโยคที่กะทัดรัด เข้าใจง่าย และสื่อความหมายได้ชัดเจน ตลอดจนลำดับความคิดและข้อความได้อย่างต่อเนื่อง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนจิตรลดา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับสูง หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากคะแนนสอบเฉลี่ยทั้งปีทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับกลาง หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากคะแนนสอบเฉลี่ยทั้งปีทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 - 79

นักเรียนกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับต่ำ หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากคะแนนสอบเฉลี่ยทั้งปีทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แผนการสอนต่างๆ คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
2. ศึกษาหลักการ แนวคิด และรูปแบบเกี่ยวกับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ และการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน
3. คัดเลือกตัวอย่างประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้

โรงเรียนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 เอกชน ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1
 ปีการศึกษา 2537 ผู้วิจัยแบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 กลุ่มด้วยวิธีจับคู่ (Match by
 Pair) โดยนำคะแนนสอบประจำเดือนกลุ่มทักษะภาษาไทยในปีการศึกษา 2536 จำนวน 8
 ครั้ง มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ซึ่งจะเป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยที่ได้
 จากการสอบเฉลี่ยทั้งปีของปีการศึกษา 2536 ของตัวอย่างประชากร นำคะแนนมาจัดเรียง
 ลำดับจากคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย แล้วจับคู่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะ
 ภาษาไทยที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน ในกรณีที่ไม่สามารถจับคู่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 กลุ่มทักษะภาษาไทยที่เท่ากันได้ ตัวอย่างประชากรที่ได้จะมี 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน ผู้วิจัย
 นำตัวอย่างประชากรทั้ง 2 กลุ่ม มาจัดเป็นกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2
 ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ตัวแทนกลุ่มเป็นผู้จับสลาก
 กลุ่มที่จับสลากได้อักษร "E1" เป็นกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่จับสลากได้อักษร "E2"
 เป็นกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 ดังนั้นจะได้ตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1	จำนวน 40 คน	ได้รับการสอนการเขียนความเรียง ภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ
กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2	จำนวน 40 คน	ได้รับการสอนการเขียนความเรียง ภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน

จากนั้นผู้วิจัยจัดแบ่งกลุ่มทดลองแต่ละกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับความสามารถ
 ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย โดยผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะ
 ภาษาไทยที่ได้จากการสอบเฉลี่ยทั้งปีของปีการศึกษา 2536 ของแต่ละกลุ่มทดลอง มาจัด
 เรียงลำดับคะแนนจากคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย จากนั้นแบ่งตัวอย่างประชากรของแต่ละ
 กลุ่มทดลองออกเป็น 3 กลุ่ม ตามเกณฑ์ ดังนี้

กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับสูง เป็นนักเรียนที่มี
 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับกลาง เป็นนักเรียน

ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย ระหว่างร้อยละ 60 - 79

กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับต่ำ เป็นนักเรียนที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย ต่ำกว่าร้อยละ 60

เมื่อจัดแบ่งตัวอย่างประชากรแล้ว จะได้ตัวอย่างประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 จำนวน 40 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับสูง 15 คน ระดับกลาง 13 คนและระดับต่ำ 12 คน ซึ่งจะได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ

3.2 กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 จำนวน 40 คน ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับสูง 15 คน ระดับกลาง 13 คนและระดับต่ำ 12 คน ซึ่งจะได้รับการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน

4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ หัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทย ให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม เขียนก่อนและหลังเรียน (pre - post test) จำนวน 1 ฉบับ

5. นำหัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทย (pre - post test) ไปนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากรจริง จำนวน 25 คน เพื่อหาความเที่ยงตรง ก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรจริง

6. สร้างแผนการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการ จำนวน 15 แผน และแผนการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบวิจารณ์งานเขียน จำนวน 15 แผน นำแผนการสอนทั้ง 2 วิธีไปนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างประชากรจริง จำนวน 25 คน เพื่อความเหมาะสม ก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรจริง

7. ตัวอย่างประชากรเขียนหัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยก่อนเรียน (pre - test)

8. ค่าเนิการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้ง 2 กลุ่ม ตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกลุ่มละ 15 แผน โดยใช้เวลาดลองกลุ่มละ 7 สัปดาห์ครั้ง สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเวลาในการทดลองกลุ่มละ 30 ชั่วโมง

9. เมื่อสอนครบตามกำหนดการสอนแล้ว ให้ตัวอย่างประชากรเขียนหัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยชุดเดิม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

10. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

10.1 นำคะแนนจากการเขียนหัวข้องานเขียนเพื่อประเมินความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยแต่ละกลุ่มมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

10.2 นำค่าความแตกต่างของคะแนนมาเปรียบเทียบกับความสามารถทางการเขียนระหว่างวิธีสอนทั้ง 2 กลุ่ม ตามระดับความสามารถ ด้วยการทดสอบค่าที่ (t - test)

10.3 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนทราบความแตกต่างของความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยแบบเน้นกระบวนการกับการสอนแบบวิจารณ์งานเขียน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนการเขียนความเรียงภาษาไทยโดยใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยท่านอื่นได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบการสอน และทำการวิจัยต่อไป